

Atmosférické srážky

Atmosférické srážky jsou produkty kondenzace nebo desublimace vodní páry v ovzduší, dopadající na zemský povrch nebo na něm vznikající. Jde tedy o všechnu vodu v kapalném nebo tuhém skupenství, vypadávající z různých druhů oblaků (popř. z mlhy), nebo se usazující na zemském povrchu.

Všechny atmosférické srážky patří k hydrometeorům, ale ne všechny hydrometeory jsou atmosférickými srážkami (ke srážkám např. nepatří mlha, kouřmo, zvířený sníh, vodní tříšť). Pokud srážky vypadávající z oblaků nedopadají na zemský povrch, označují se jako virga nebo srážkové pruhy.

Podle skupenství dělíme srážky na **kapalné** a **tuhé**, podle původu na **padající** (vertikální) nebo **usazené** (horizontální). K padajícím patří **děšť, mrholení, sníh, sněhové krupky, krupky, kroupy a ledové jehličky**. Mezi usazené se počítá **rosa, jíní, jinovatka, námraza a ledovka**.

Z hlediska délky výskytu dělíme srážky na **trvalé** (padající nepřetržitě po delší dobu zpravidla z dešťové slohy neboli nimbostratu), **občasné** (přerušované srážky, které však nemají charakter přeháněk) a **přehánky** (srážky s krátkým trváním, s náhlým začátkem i koncem a častým kolísáním intenzity, vypadávající především z bouřkového oblaku – cumulonimbu).

Při pozorování srážek na stanici se určuje hydrometeor, intenzita (množství za čas), doba trvání a úhrn. Do srážkoměrného pozorování se zahrnuje i měření sněhové pokrývky a její vodní hodnoty. Úhrn (množství) srážek udává výška vodního sloupce v milimetrech. Je to vrstva vody ze spadlých i usazených srážek, která by se na vodorovném povrchu vytvořila bez výparu, vsaku a odtoku (srážky spadlé v tuhém skupenství jako sníh a kroupy se pro účely zjištění úhrnu musí nechat roztát) 1 mm srážek = 1 l vody/m².

Atmosférické srážky se měří různými způsoby, základním přístrojem na meteorologických stanicích je srážkoměr (ombrometr). Intenzita se měří pomocí ombrografu (registračního přístroje) nebo meteorologického radiolokátoru.

Děšť

Děšť je nejběžnější forma kapalných padajících atmosférických srážek; tvoří je vodní kapky o průměru 0,5 – 8 mm (nejčastěji 1 – 3 mm), které dosahují rychlosti 4 – 9 m/s. Jsou-li kapičky drobnější, jedná se o mrholení. Děšť padá zejména z oblaků druhu Nimbostratus a Cumulonimbus. Podle intenzity rozlišujeme zpravidla:

děšť slabý (do 1 mm/h);

děšť mírný (1,1 – 5 mm/h),

děšť silný (5,1 – 10 mm/h),

děšť velmi silný (10,1 – 15 mm/h),

liják (15,1 – 23 mm/h),

příval (23,1 – 58 mm/h),

průtrž mračen (nad 54 mm/h).

Z hlediska délky výskytu mluvíme o **dešti trvalém, občasném a dešťových přeháňkách**.

Podle rozsahu oblastí výskytu se rozlišuje: **děšť regionální** (trvalý déšť, padající současně na území, zahrnujícím přinejmenším desítky tisíc kilometrů čtverečních), **místní** (padající na malém území, např. části města, obvykle při místních bouřkách).

Jsou-li v zimním období kapky deště přechlazené na teplotu pod 0°C, při dopadu na zemský povrch mrznou (**mrznoucí déšť**) a vytvářejí na stromech, elektrickém vedení a jinde ledovku.

Sníh

Sníh je jeden z hydrometeorů tuhého skupenství vypadávající z oblaků, který se skládá z ledových krystalků složitých tvarů; základním tvarem jsou krystalky ledu šesterečné soustavy, známé šesticípé sněhové vločky.

Sníh může padat nejen při záporných, ale i kladných teplotách vzduchu. Je nejčastějším srážkovým elementem zimního období v mírných zeměpisných šířkách.

Sněhová pokrývka je vrstva o výšce alespoň 0,5 cm, vytvořená na zemském povrchu napadlým sněhem. Vrstva nedosahující této výšky se nazývá sněhový poprašek. Výška sněhové pokrývky se udává s přesností na centimetry a měří se sněhoměrnou latí.

V pozorovatelské praxi se rozlišuje souvislá a nesouvislá sněhová pokrývka. O souvislé sněhové pokrývce hovoříme tehdy, je-li půda na pozemku meteorologické stanice a v jejím nejbližším okolí pokryta vrstvou sněhu alespoň z poloviny a její výška je alespoň 1 cm; pokrývá-li vrstva sněhu méně než polovinu plochy, jedná se o nesouvislou sněhovou pokrývku.

Termín „**nový sníh**“ znamená výšku sněhové pokrývky napadlé na meteorologické stanici od posledního termínu pozorování. Jestliže se tedy ve veřejných sdělovacích prostředcích hovoří o „sněhu“ na horách nebo o „sněhovém zpravodajství“ jde z meteorologického hlediska o údaje výšek sněhové pokrývky.

Sněhová pokrývka je důležitým klimatickým prvkem. Měří se zpravidla její celková výška, výška nově napadlého sněhu za uplynulý den a množství vody v ní akumulované, tzn. vodní

hodnota. (Nově napadlý sníh se zjišťuje podle vrstvy sněhu na vodorovně položeném prkénku, z kterého se vždy ráno po měření sněhová vrstva odhrne.) Dále se hodnotí délka jejího trvání (počet dní s jejím výskytem). V ČR se měření sněhové pokrývky provádějí jednou denně v 7 h.

Zdroj: Česká zemědělská univerzita v Praze